

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU
SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOANNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an

la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul posta

S U M A R :

Introducere la istoria dreptului bizantin, de d-l P. Dragomirescu.
JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: Anica Tudorăchescu cu Iancu I. Tudorăchescu.*
Curtea de apel din București, secțiunea III: Eliza Pădeanu cu Colonel Negel.
JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.

Introducere la istoria dreptului Bizantin²⁾

Istoria dreptului bizantin, ca și istoria în genere, nu mai este o înșirare de fapte și date, savantul nu încearcă să determine cu precizie urmarea cronologică a evenimentelor.

După lucrările marelui Vico, istoricul care vrea să merite cu adevărat acest nume, trebuie să stabilească evenimentele în raport cu origina lor, în raport cu evenimentele cari au să se succedă, și să determine, pe cât este posibil, legile firești după cari s'au dezvoltat aceste evenimente.

Această lucrare și cu materia specială a dreptului. Până aproape de 1800, juriștii se mulțumeau să determine cu precizie textele de legi, epoca în care aceste texte au devenit legi, cum și pe autorii lor.

De atunci încoace însă, o asemenea lucrare se socotește absolut neîndestulătoare. Pentru acei ce vor să scrie sau să vorbească despre istoria dreptului, nu mai este de ajuns cunoașterea și explicarea logică a textelor, dânsii trebuie să caute și să stabilească origina acestor texte, precum și efectele pe cari textele le-au produs în transformarea societății.

Fără îndoială, că o cercetare prea îndepărtată în această

1) Lecțiune ținută la Facultatea de drept din Iași.

direcție nu ar duce la nici un rezultat; nu este încă sfârșită discuțiunea între filosofi pentru a se ști dacă sunt idei apriorice sau dacă ideea este numai un rezultat al materiei mișcare.

Istoricii, în materia dreptului, s'au mulțumit să stabilească raporturi cari există între diversele manifestări ale unei societăți și ideea de drept, și au constatat un adevăr care astăzi este o lege în materia de care ne ocupăm.

Cu cât o societate este mai primitivă, manifestările vieții acestei societăți sunt mai simple, mai uniforme și ideea de drept este simplă și uniformă. Cu cât societatea se dezvoltă, ideea de drept se dezvoltă și ea, ia forme deosebite, fiindcă încearcă să corespundă la toate nevoile pe cari societatea și le-a creat.

O altă lege, tot așa de pozitivă în istoria dreptului, este că trebuințele sociale determină și legile acelei societăți.

În stare nomadă, dreptul de proprietate se aplică mai întâi calului, cămilei, cari ajută nomadului să-și caute mai cu înlesnire hrana; de îndată ce societatea devine sedentară, dreptul de proprietate se aplică la pământ.

Iar legile, în genere, ale istoriei dreptului, nu sunt o descoperire a timpurilor moderne, cum s'ar părea la început.

Dintre cei vechi, dacă nu ne-am referi decât la Cicerone, în celebra sa carte *De republica*, vorbind despre lege, în stilul lui clar și concis, ne spune: *Non unius hominis, non temporis unius.*

Ce regulă mai precisă pentru a conduce lucrările unui savant, orcât ar fi el de susceptibil în această materie,

decât marele adevăr pe care îl stabilește marele Cicerone, că legile nu sunt opera unei epoci, ci opera tuturor oamenilor și a tuturor stărilor prin care a trăit societatea care a produs acea lege.

Este bine să stăruesc un minut asupra acestei idei, fiindcă s'a crezut multă vreme că legile au fost opera individuală a autorilor acestor legi.

Așa, legiitorul eră considerat nu numai un înțelept superior secolului său, dar independent de el. Degajat de piedici vulgare, geniul său planează deasupra prejudecăților națiunii sale, și nu le datorește cel mult decât menajamente trecătoare.

Genitorii unor asemenea idei au fost Zoroastru, Solon, Lycurg.

Legea pozitivă a fost produsul reflectat, dar unic, al inteligenței lor; ea a țâșnit din creierul lor, înarmată cu toate piesele, și de atunci nu a putut să fie interpretată decât cu ajutorul cunoștințelor și intențiilor lor.

Și fără a urca așa de departe în trecut, ceva mai aproape de noi, în ultimul secol, în acel moment când o civilizațiune epuizată de exces, pe credința lui Rousseau, se amoretise de starea de natură, și când priveai fără îndoială, puțin cam naiv, filozofia nu numai ca o știință, dar și ca un panaceu universal, se văzură prinți destul de încrezători, destul de orbi cari să urce în mansarda vitregă, sărăcăcioasă a vreunui filozof și să-și spună: «Dă legi poporului meu».

Și tot mai încoace, mult mai aproape de noi, găsim aceeași teorie pe buzele oamenilor luminați, cum sunt redactorii codului Napoleon.

Câțiva membri din comisiunea dela 1804 cereau o lege absolut nouă, destul de complectă spre a rezolvi orice litigiu, destul de clară și destul de simplă pentru a fi pricepută de toți oamenii, destul de imperativă și destul de explicită spre a nu se lăsa nimic la discrețiunea judecătorului.

Cei ce exprimau asemenea dorință, nu meritau numele de jurisconsulți, de oarece pretențiunea lor eră ingrată pentru trecut și de neînțeles pentru viitor.

Fiindcă o lege nu se face niciodată, ci se promulgă. Ea se combină, se prepară, se plămădește în obiceiuri mult timp înainte de a fi scrisă într'un cod. Creată pentru viitor, ea se inspiră, în realitate, din trecut și din prezent. Din trecut mai ales, căci el luminează cu o lumină vie, puternică prezentul căruia i-a dat naștere, și revelează ceea ce omul poate suportă ca inovațiune.

Așa, cum se știa și se scria istoria înainte de impor-

tantele descoperiri făcute de 150 de ani încoace, când, din civilizațiuni întregi pe cari le stinsese trecerea timpului, nu se cunoșteau decât câteva nume, câteva date și câteva fapte de războiu, eră firesc să se creadă că totul este opera acelor nume.

Dar descoperirile din Egipt, dar săpăturile din Grecia, din Italia, din Asia-Mică, din centrul Asiei; cercetarea manuscriptelor ce zăceau neștiute prin monastiri și temple, au adus la lumină un material bogat, pe care observându-l, savanții au ajuns să creeze viața popoarelor pe care o stinsese timpul în mersul lui.

Și atunci, alături de acele nume au apărut societățile vii, trăind viața lor proprie, și s'au desprins toate manifestările acestei vieți.

Ajunși aci, eră ușor de stabilit prin comparație și analiză raporturile dintre viața socială și legislațiunile fiecărei țări.

Și urmărindu se pas cu pas dezvoltarea uneia în raport cu a celeilalte, să se constate că legile nu pot să fie opera unui singur om, fiindcă ele sunt o rezultantă a dezvoltării generale a societății.

Dealtfel, încercările orcât de geniale ce s'au făcut de a se dotă cu legi cari nu corespundeau la starea generală a societății, nu au reușit să transforme proiectele în legi cu puteri diriguitoare.

Două exemple clasice, luate dela două epoci și dela două civilizațiuni cu totul deosebite, întăresc acest adevăr.

Filozoful Platon, călăuzit de ideia binelui absolut, și fără să țină socoteală de starea societății în care trăia, a creat legi cari nu interesează pe jurist, fiindcă n'au căpătat niciodată putere de lege, ci au rămas simple proiecte.

Iar în vârtejul marelui revoluțiuni franceze, când lumea, îngrozită de vexațiunile trecutului imediat, privea cu admirație simetria societăților vechi, simetrie cu atât mai admirată cu cât aceste societăți erau mai îndepărtate și deci se puteau privi numai în liniile generale. În această admirațiune, zic, pentru simetria societăților trecute, au fost oameni serioși cari socoteau că pentru a eși din revoluție statul perfect, așa cum îl visau ei, să se ia legile lui Minos.

O propozițiune în acest sens a fost făcută de către prezidentul convențiunii în Franța, Héroult de Sechels, mort la 1879 pe eșafod. Însă, spre onoarea legislatorilor de atunci, cari erau pătrunși de adevărul că o lege nu poate fi cu adevărat folositoare decât numai când co-

respunde la nevoile societății, singularea propozițiune a fost respinsă fără discuțiune.

Spuneam că istoria dreptului bizantin este un corolaru firesc pentru desăvârșirea cursului de istorie al dreptului român, și după demonstrațiunea ce am făcut că dreptul nu este nici opera unui om, nici opera unei epoci, dar opera rezultând din frământarea societății, este lesne de înțeles, dat fiind strânsele legături istorice pe cari le-am avut cu Bizanțul, ca să fie și strânse legături între dezvoltarea dreptului bizantin și dezvoltarea dreptului român.

Dealtminteri, această legătură apare și mai evidentă când ne gândim că timp de veacuri legiuitorul român s'a servit de dreptul bizantin, fie că l-a luat în întregul lui și l-a transformat în legi, fie numai că s'a inspirat dela dânsul la alcătuirea legilor.

Cu zisele de mai sus, se vede bine cât de pasionantă este materia acestui curs. Fiindcă în genere istoria dreptului este pasionantă, dacă o studiem în elementul viu care a născut-o, adică în manifestările vii ale societății. Pentru noi, românii, istoria dreptului bizantin ne dă ocazia să înțelegem și rostul multor fapte, rostul multor instituțiuni a căror dezvoltare n'am putea-o urmări, dacă nu am cunoaște modelul, dacă nu am cunoaște originalul după care diriguitorii dela noi au luat exemplu când au creat acele instituțiuni.

Și, firește, având a studia istoria după normele științifice de acum, nu va mai fi vorba de a stabili numai fapte și date, ci de a stabili raporturi, prin urmare concluziuni cari să se tragă din aceste fapte și date. Lucrarea este esențialmente subiectivă, de oarece nu tot astfel impresionează mintea aceleleași fapte și aceleleași date.

Pentru ca juristul să facă o lucrare meritoasă în această direcțiune va trebui să-și lumineze calea cercetărilor sale cu facla istoriei; și numai dintr'o strânsă colaborare a istoricului cu juristul se poate face ceva serios.

În Germania, un veac de sânguință dela Weiss la Savigny și dela Savigny la Grimm, câte trei juriști distinși, cari aproape au creat știința istoriei dreptului în Germania, găsim această strânsă colaborare, fiindcă alături de ei vedem la fiecare pas pe Niebuhr și Mommsen, istorici, cari lucrând împreună au putut demonstra adevărul pe care l' proclamă Ginouilhac, când scrie în importanta sa lucrare (*L'histoire générale du droit français*): «*Eclairer l'histoire par le droit, éclairer le droit par l'histoire*».

Istoria este nu numai martorul timpului, stăpâna vieții,

memoria vie (*testis temporum, vita memoriae, magistra vitae*), cum spune Cicerone, dar ea este și izvorul necesar al cunoștințelor noastre juridice, și de multe ori ne indică limitele legii pozitive a dreptului scris.

Nemuritorul Justinian eră într'o ciudată eroare când terminându-și opera de compilațiune, care, după credința sa, trebuia să curme orice disidențe și să lumineze orice obscuritate, se întorcea cuprins de respect și admirațiune înaintea unei opere atât de perfecte și striga: «*Popoarelor, adorați, observați aceste legi și să nu se mai audă de toate cele ce le-au precedat*».

Aceasta eră vanitatea lucrătorului care vorbea cu o emfază demnă de Bizanț; nu eră limbajul nici al unui jurisconsult, nici al unui adevărat legiuitor. Așa s'a lucrat și se lucrează în occident, adică istoricul mergând mână în mână cu juristul.

Din această colaborare, aplicată cu sârguință și pricepere asupra dreptului Bizantin, și ținându-se seamă de raporturile strânse cari există între dreptul bizantin și dreptul român, s'ar putea ajunge mai ușor la stabilirea istoriei dreptului român.

Și este foarte important să se facă această lucrare, fiindcă legiuirile noastre scrise de acum nu au ținut socoteală de dezvoltarea firească a dreptului la noi; și nefiind un produs firesc al dezvoltării noastre firești, legile nu sunt elementul de ordine și progres care ar trebui să fie.

Nu sunt izvorite din nevoile vieții, și lumea nu le înțelege și nu le ascultă.

Am insistat asupra importanței acestui studiu fiindcă trebuie toată lumea să fie convinsă de această importanță pentru ca ceva pozitiv să se facă.

Și ceva pozitiv este așa de greu să se facă în această direcțiune, că trebuie o convingere adâncă pentru a stimula activitatea celor chemați.

Mărturisesc greutatea toți acei cari au făcut încercări în această direcțiune. O mărturisește cu francheță d-l Dissescu, distinsul profesor al facultății din București, în scrisoarea sa pe care o adresează d-lui Nădejde ca răspuns la o dedicație, pe care d-l Nădejde o adresase d-lui Dissescu.

Căci iată ce zice d-l Dissescu:

«Am încercat să fac un curs de istoria dreptului, dar greutatea de învins sunt prea mari; lipsesc documentele precise și lipsesc scrierile cari ar arăta raporturile juridice dintre diversele epoci».

Greutățile sunt mari, este adevărat, și propriu zis o

istorie a dreptului nu ar putea fi scrisă încă; totuși sunt de părere că trebuie să muncim cât mai mult în această direcțiune.

S'ar părea că orice muncă este zadarnică, sau ar servi cel mult să îmbogățească bibliotecile savanților, deoarece legile scrise care cârmuesc acum țara românească, sunt toate de importanță străină.

Pentru a se alcătui legiurile noastre s'au luat legi franceze pe deantregul, apoi părți din legile italiene și cele germane.

S'au introdus, este drept, și oarecari modificări specifice ale noastre, însă față de generalitatea lucrării, aceste modificări ocupă un loc neînsemnat.

Dar, în ceea ce privește codul civil, legiuitorul nostru nu a făcut alt decât să traducă codul francez fără să se facă nicio discuție.

Și dacă în câteva articole, risipite în codul civil, cum sunt: art. 530, 532, 548 în materie de uzufruct; 600, 607, 610 în materie de servitute; 970 în materie de efecte ale convențiilor; 980 în materie de interpretare a convențiilor; 1359 în materie de răspundere pentru viciile lucrului vândut; 1443, 1436, 1447, 1450, 1452 în materie de locațiune, vedem însă vorbindu-se de obiceiul locului, este că și în codul francez, exact în textele corespunzătoare se vorbește de el.

Așa dar legiuitorul român a fost pe cât a putut un fidel traducător.

În afară de aceasta, cum foarte bine remarcă d-l Grigorie I. Alexandrescu, legiuitorul român prin art. 1912 abrogă toate legiurile anterioare, fără însă a pomeni nimic de obiceiurile pământești.

Așa că nefiind abrogate în mod expres, ele sunt încă în vigoare, și atunci iată, de o parte, o lege scrisă, traducere a unei legi străine aplicată zilnic și neînțeleasă în mare parte de popor; iar de altă parte, un drept pământesc nescris, ascultat de masa poporului și neabrogat în mod expres de legea scrisă.

S'ar părea, deci, firesc că un studiu al vechiului drept românesc, și mai ales studiul asupra izvoarelor juridice de unde s'a extras acest drept al poporului român ar fi absolut inutil.

Este o simplă aparență, fiindcă toți juriștii cari merită cu adevărat acest nume, consideră ca provizorie legiuirea noastră de acum, și așteaptă cu nerăbdare ca timpul să permită o legiuire rațională românească, adică o legiuire care să corespundă la trebuințele specifice ale țării românești.

Deja din anul 1882, regretatul fost profesor al facultății de drept din Iași, Mârzescu, printr'o interpelare adresată ministrului de justiție, trată această chestiune, și cu o rară competență legitimă necesitatea prefacerii codurilor noastre, și în acea interpelare Mârzescu a dovedit, cu documente în mână, cum codicele Boerescu, ediția oficială, ce se găsește pe bioururile tuturor tribunalelor, nu corespunde cu proiectul original iscălit de Domnitorul Cuza și contrasemnat de ministrul justiției, Crețulescu, fiindcă proiectul conține 1936 de articole, iar ediția oficială conține 1914. Și apoi, spunea el, trebonianii noștri din Consiliul de Stat, au crezut de cuviință să facă modificări; dar pot afirma că, afară de puține modificări și schimbări, modificările pe cari le-au făcut sunt nenorocite.

Mai mult decât atât, când vroiau să proclame un principiu nou, și dacă, spre exemplu, îl proclamau la cartea I, acel principiu era uitat la cartea II, căci membrii cari elaborau cartea I, uitau, se vede, pe membrii cari lucrau cartea II, să-i prevină de modificarea făcută, pentru ca aceștia să știe, la rândul lor, să pună în armonie articolele din cartea II cu acele din cartea I.

Ministrul de atunci a recunoscut și el nevoia unei astfel de lucrări și a instituit o comisiune care s'o desăvârșească. Se vede însă că pentru țara noastră nu a venit timpul lucrărilor cu adevărat folositoare. Chestiunea a rămas deschisă și așteaptă o rezolvare.

Să nu uităm însă că statele civilizate au trebuit să aștepte veacuri până să-și închege opera lor legislativă, operă grea și la alcătuirea căreia legiuitorul care vrea să merite acest nume, trebuie să se inspire dela lucrările referitoare la istoria dreptului național, pentru ca opera lui, așezată pe învățăturile trecutului, să corespundă cu adevărat aspirațiilor viitorului.

Se așteaptă cu nerăbdare o prefacere a codurilor noastre, care să le pue în concordanță cu starea spiriților dela noi.

Firesc, acest spirit în care noțiunea de drept este plămădită în mare parte din dreptul bizantin, va fi mai ușor de prins, va fi mai ușor de redat, va fi mai ușor de încheat în formele corespunzătoare cu viața modernă când se va cunoaște bine origina, fondul pe care s'a altoit și rezultanta pe care a dat-o dreptul bizantin în contact cu viața românească.

Acum, în starea noastră de astăzi, dreptul scris constituit, cum am spus, de mulțori o nedreptate pentru cea mai importantă clasă a societății noastre, pentru

țărănime, căci dacă clasa suprapusă a primit rînd pe rînd legiurile pe cari le-a luat, fie dela diferitele popoare slavice, fie dela bizantini, poporul dela țară și-a păstrat împreună cu religia și datinele cari în mare parte dovedesc origina romană a acestui popor.

Greutățile sunt foarte mari pentru alcătuirea acestui studiu și va trebui, fără îndoială, muncă de generațiuni întregi spre a-l desăvârși.

Trecutul a fost vitreg cu poporul românesc. Timp de aproape 1000 de ani, el a trebuit zi cu zi să-și apere existența, vărsându-și sângele în valuri în luptele pe cari le-a dus cu acei cari căutau să-l cotopească. Și este extraordinar cum sub șuvoiul aproape neîntrerupt de popoare străine, care s'a scurs peste locurile locuite de români, s'a putut păstra personalitatea lui proprie.

Fără îndoială, această scurgere a lăsat impresiuni adânci, cari se recunosc în manifestările ideii de drept. Și dat fiind dominațiunea de fapt pe care au suferit-o dela popoare ce aveau altă limbă, alte moravuri juridice; dat fiind că din acest contact necesarmente românii au trebuit să primească ceva. Mai adăogînd peste această împrejurare istorică și faptul că legiurile scrise au fost împrumutate, istoria dreptului român se confundă aproape cu istoria dreptului popoarelor cu cari el a venit în atingere.

Spre a lămuri o parte din această confuziune, naturală fiind date împrejurările istorice, este foarte important studiul dreptului bizantin.

Pentru a alcătui istoria dreptului român, necesarmente va trebui să se cunoască obiceiurile juridice ale acestui popor, obiceiuri cari au fost cercetate și cari au fost transcrise cu atîta grijă în alte țări, și dat fiind lungul contact juridic pe care l-am avut cu Bizanțul, o parte din aceste obiceiuri juridice se explică mai lămurit, cunoscînd istoria dreptului bizantin.

Aceste moravuri sunt azi deosebite, fiindcă, din nenorocire, urgia trecutului nu a încetat. Statul român liber formează abia a treia parte din țările cari ar trebui să-l alcătuiască, dacă la baza organizațiunei statelor ar stă rațiunea pură și nu rațiunea celui mai tare.

Rațiunea pură ne arată că statele, pentru a da o contribuție cât mai folositoare la civilizațiunea generală a omenirii, trebuie să aibă la bază principiul naționalităților. Numai popoarele cari sunt închegate prin aceeași limbă, aceeași religie, aceleași suferințe istorice, prin aceleași aspirațiuni în viitor, numai acele popoare sunt capabile de o muncă cu adevărat folositoare. Noi suntem

încă departe de acest ideal; tocmai această îndepărtare îngreuiază studiul materiei, de oarece poporul românesc fiind răslețit sub influențe străine, și înrăurit de aceste influențe străine, pentru a cunoaște adevărata lui concepție asupra dreptului, trebuie să înlăturăm toate modificările pe cari le-a introdus influența străină, și numa așa s'ar putea ajunge la o operă care să stabilească științificește istoria dreptului român.

Trebuesc mai întăiu cercetate moravurile juridice, așa cum le-a păstrat poporul; în aceste moravuri trebuie stabilită partea geniului național și partea de împrumut dela moravurile juridice ale altor popoare. Și acest studiu va face să se vadă că, rînd pe rînd, moravurile poporului român au fost influențate de Sârbi, Bulgari, Unguri și diverse naționalități slave.

Apoi, trebuesc cercetate legiurile scrise, aproape toate împrumutate dela străini, precum și înrăurirea pe care ele au produs-o în dezvoltarea poporului.

Pentru ca studiul să merite cu adevărat dreptul de a se numi un studiu științific, trebuie să fie completat cu studiul legiurilor cari au servit la origină și pentru vechile noastre legiuri și pentru obiceiurile juridice ale poporului.

Istoria dreptului bizantin, din acest punct de vedere, se impune.

Studiul este vast și e ușor de văzut cătă muncă, cătă știință, cătă răbdare trebuesc cheltuite pentru atingerea unui asemenea scop.

F. DRAGOMIRESCU

Profesor suplinitor pentru istoria dreptului la Facultatea din Iași.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNEA I.

Audiența dela 7 Martie 1911

Președînța d-lui C. R. Manolescu, președinte

Anica Tudorăchescu cu Iancu I. Tudorăchescu

DOTĂ.— ACT DOTAL.— AUTENTICITATE.— PROCES-VERBAL.— CONSTATAREA CONSIMȚĂMÂNTULUI.— ART. 1171 C. CIVIL.— ART. 709 ȘI 710 PR. CIVILĂ.

DOTĂ.— ACT DOTAL.— LIPSA TRANSCRIPTIUNEI.— VALIDITATEA ACTULUI ÎNTRE PĂRȚI.— CASARE.

1° Autenticitatea consistînd în constatarea voinței părților contractante de către judecătorii competenți prin propriile lor simțuri, urmează că un act dotal este investit cu caracterul autenticității, când tribunalul competent, după ce a con-

statat îndeplinirea dispozițiilor art. 709 și 710 pr. civilă, relativ la semnarea actului de către părțile în drept și la prezentarea lor înaintea sa, a procedat la luarea consimțământului părților și a încuviințat legalizarea actului dotal.

Dacă procesul-verbal care constată îndeplinirea acestor formalități nu este reprodus în josul foi dotale, ci este încheiat separat, aceasta nu poate să ridice actului caracterul autenticității.

2° Netrecerea actului dotal în registrul special nu ridică actului caracterul de act dotal între părți sau reprezentanții lor, ci numai față de cei de al treilea.

No. 170.— Casată, în urma recursului făcut de Anica Tudorăchescu, sentința tribunalului Dâmbovița, No. 105 din 1910, dată în proces cu Iancu I. Tudorăchescu.

S'au ascultat: d-l consilier Alex. D. Dobriceanu, în citirea raportului făcut în cauză; d-l avocat P. P. Poni, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat B. Dimitropol, în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivelor I și II de casare:

I «Violarea tuturor textelor privitoare la dotă și la obligațiile judecătorului de a proteja dota».

II. «Aplicarea greșită a dispozițiilor codului de procedură civilă, tribunalul făcând o vădită înlăturare a mijloacelor mele de apărare și comițând în același timp o grosieră eroare de fapt. Intr-adevăr, în motivarea sentinții se spune că nu există autentificare și nici dovada primirii actului dotal de cel inzestrat când eu am prezentat în copie legalizată procesul-verbal de autentificare în josul căruia figurează semnătura tuturor părților din actul dotal, drept dovada primirii actului. Intr'un cuvânt autentificarea actului meu dotal e făcută potrivit legii și uzului dela data facerii actului».

Având în vedere sentința supusă recursului din care se constată că recurenta Anica Sache I. Tudorăchescu a chemat în judecată pe intimat, spre a fi obligat, în calitate de frate și singur moștenitor al fostului ei bărbat, să-i restituie dota sa mobilă de 1635 lei 40 bani prevăzută în foaia dotală din 1868; că tribunalul, judecând ca instanță de apel, a respins acțiunea pentru motivul că foaia invocată este lipsită de formalitățile autentificării, și ca atare nu poate avea valoarea unei foi dotale, deoarece tribunalul chemat să o autentifice nu a încheiat niciun proces-verbal de autentificare, nici nu s'a trecut un asemenea proces-verbal în josul foiei dotale, care a rămas la dosar așa cum s'a depus, neautentificată și netranscrisă în registrul foilor dotale;

Considerând că, în speță, fiind vorba de autentificarea

unui act făcut înainte de legea autentificării actelor din 1886, urmează să se aplice dispozițiile art. 1171 c. civ.;

Că, după dispozițiile acestui articol, actul autentic este acela care s'a făcut cu solemnitățile cerute de lege, de un funcționar public, care are drept de a funcționa în locul unde s'a făcut actul;

Considerând că, în privința convențiilor matrimoniale, art. 1228 c. civ. prevede că ele vor fi făcute prin tribunal, mai înainte de celebrarea căsătoriei, după formele stabilite de codicele de procedură, sub pedeapsă de nulitate;

Considerând că, în speță, din dosarul de autentificare No. 128 din 1868 se constată că foaia dotală a recurantei a fost depusă la tribunal spre autentificare în ziua de 31 Ianuarie 1868; că tribunalul, prin jurnalul No. 601 din acea zi, a constatat depunerea foi de către părțile în drept și, după ce a luat consimțământul lor, a încuviințat legalizarea actului dotal depus; că, deoarece parte din dotă constă într'un imobil, tribunalul a dispus a se lua informațiuni prin administrație pentru pajnica posesie a acelui imobil conform art. 712 pr. civ.;

Considerând că, autenticitatea consistând în constatarea voinței părților contractante de către judecătorii competenți prin propriile lor simțuri, foaia dotală în chestiune este investită cu caracterul autenticității, deoarece, după cum s'a arătat mai sus, tribunalul competent după ce a constatat îndeplinirea dispozițiilor art. 709 și 710 pr. civ., relativ la semnarea actului de către părțile în drept și la prezentarea lor înaintea sa, a procedat la luarea consimțământului părților și a încuviințat legalizarea actului dotal;

Că, dacă procesul verbal care constată îndeplinirea acestor formalități nu este reprodus în josul foi dotale, ci este încheiat separat, aceasta nu poate să ridice actului caracterul autenticității;

Că, netrecerea actului dotal în registrul special nu ridică actului caracterul de act dotal între părți sau reprezentanții lor, ci numai față de cei de al treilea;

Considerând că, în asemenea împrejurări de fapt și de drept, tribunalul a comis un exces de putere și a violat art. 1171 și 1828 c. civ. când a înlăturat actul dotal invocat de recurentă, pe motiv că este lipsit de formalitățile autentificării și ca atare n'ar avea valoarea unei foi dotale; că, prin urmare, motivul I și II de casare sunt fondate și sentința cată să fie casată, fără a se mai cerceta motivul al III de recurs.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA III

Audiența dela 29 Ianuarie 1911

Președinta d-lui N. Budișteanu, președinte

Eliza Pădeanu cu Colonel Negel

POPRIRE.—VENITURI DOTALE.—FEMEE DOTALĂ.—CREDITOR.—SOT UZUFRACTUAR.—TERTIU POPRIT.—LIPSĂ DE RAPORT JURIDIC.—INVALIDARE.—ART. 459 ȘI 460 PR. CIVILĂ.

Veniturile imobilului dotal fiind datorite soțului uzufructuar, ele nu pot fi poprite de creditorii femeii, întrucât nu există nici un raport juridic între arendaș, ca terțiu poprit, și între femeea dotală, care are tot interesul a se opune la validarea poprirei veniturilor sale dotale, de oarece aceste venituri, deși proprietatea soțului, servesc, înainte de toate, la satisfacerea sarcinilor căsătoriei.

No. 12.— Eliza Pădeanu a făcut apel contra sentinței tribunalului Ilfov, secția de notariat, No. 248 din 1910, dată în proces en Colonel Negel.

S'au ascultat: d-l avocat B. Elias, în desvoltarea motivelor de apel; d-l avocat Oncescu, în combateri.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut în termen de Eliza D. Pădeanu, cu autorizațiunea soțului său D. Pădeanu, contra sentinței cu No. 248 din 1910 a tribunalului Ilfov, secția de Notariat;

Având în vedere că, prin sentința apelată, tribunalul a admis cererea făcută de d-l Colonel D. Negel, cu petiția înregistrată la No. 21858 din 1910, a validat poprirea efectuată de portăreii tribunalului Teleorman, prin procesul-verbal cu data de 28 August 1910, și în consecință a obligat pe terțul poprit Ion Negretzu, arendașul moșiei Surdulești din județul Teleorman, ca pe un debitor pur și simplu a plăti d-lui colonel D. Negel sumele de bani ce are a da ca arendă a acestei moșii d-lui D. C. Pădeanu, soțul d-nei Eliza Pădeanu, cu începere dela Octombrie 1910 și până la achitarea acestuia de suma de lei 24875 plus procente dela 31 Iulie 1907 și până la achitare și cheltueli de judecată, ce are a primi în virtutea deciziunii Curței de apel din București, secția II, cu No. 53 din 1910, investită cu formula executorie, după ce mai întâiu va deține din aceste cășturi de arendă, valoarea ecaretelor făcute pe moșie, aceasta în contoritate și cu contractul de arendare;

Având în vedere că, prin procesul-verbal făcut de

portărelul Al. S. Comănescu de pe lângă tribunalul Teleorman la 28 August 1910, s'a declarat poprite în mâinele lui Ion Negretzu, arendașul moșiei Sudulești, orce sume de bani ar datoră în prezent și viitor d-nei. Eliza D. C. Pădeanu, în calitate de arendaș al moșiei Sudulești proprietatea numitei doamne, pentru despăgubirea colonelului D. Negel de suma de 24.875 lei, cu procentele legale dela 13 Iunie 1907 până la achitare, plus cheltuelile de judecată, ce are a luă în baza deciziunii acestei Curți secția II-a No. 53 din 1910;

Având în vedere că, cu ocaziunea discuțiunilor ce au avut loc la tribunalul Ilfov secția de notariat, s'a stabilit că terțul poprit Ion Negretzu nu este debitor al d-nei Eliza Pădeanu, deoarece deși dânsa este proprietara moșiei Surdulești, însă având-o constituită dotă soțului său D. Pădeanu, arendarea moșiei către Negretzu s'a făcut de soțul D. Pădeanu, uzufructuarul, și deci arenda se datoră lui, iar nu soției Eliza D. Pădeanu; or, în aceste împrejurări poprirea urmă a se invalida neexistând nici un raport juridic între terțul poprit și debitoarea urmărită Eliza D. Pădeanu;

Având în vedere că d-na Eliza D. Pădeanu are tot interesul a se opune la validarea poprirei veniturilor sale dotale, deoarece aceste venituri deși proprietatea soțului, servesc mai întâiu la satisfacerea necesităților căsătoriei și deci este în drept a invoca toate mijloacele ce conduc la invalidarea poprirei și într'u cât nu s'a poprit de portărel în mâinele arendașului Ion Negretzu sumele ce acesta ar datoră lui D. Pădeanu, nu se poate obliga de către tribunal cu ocaziunea discuțiunii acestei poprirei, Ion Negretzu ca debitor al lui D. Pădeanu, ci urmă a se face o nouă poprire în mâinile lui Ion Negretzu ca arendaș al lui D. Pădeanu, pentru uzufructul averii dotale, cu care ocaziune d-l Pădeanu, fiind pus în cauză să se discute dacă urmărirea uzufructului se poate face și în ce măsură;

Că, dar, apelul fiind întemeiat urmează a se admite și a se invalida poprirea;

Pentru aceste motive, în majoritate, admite apelul.

Semnați: N. Budișteanu, D. A. Mavrodin, I. Coandă.

Opiniune

Având în vedere că, colonelul Dimițrie Negel, prin petiția înregistrată la No. 21858 din 1910, adresată președintelui tribunalului Ilfov, secția de notariat, a cerut, în baza deciziunii No. 53 din 1910 a acestei Curți de apel din București, secția II, investită cu formula exe-

cutorie, prin care avea să ia dela Eliza doctor D. C. Pădeanu suma de 24875 lei cu dobândă legală dela 13 Iunie 1907 până la achitare, plus 200 lei cheltueli de judecată, ca să se declare poprite în mâinele lui Ion Negretzu, inginer, orce sume de bani ce acesta ar datoră în prezent și în viitor d-nei Pădeanu, în calitate de arendaș al moșiei Surdulești din comuna Miroși, județul Teleorman, proprietatea numitei doamne, poprire care s'a și efectuat în baza ordonanței prezidențiale a tribunalului Teleorman prin procesul-verbal cu data de 28 August 1910 dresat de portăreii acestui tribunal;

Având în vedere că, tribunalul Ilfov secția de notariat prin sentința No. 248 din 1910 a validat poprirea făcută obligând pe Ion Negretzu, arendașul moșiei Surdulești, ca pe un debitor pur și simplu, ca să plătească colonelului D. Negel suma de 24875 lei, cu dobândă și cheltueli, și această plată s'o facă din sumele de bani, ce are a da din arenda zisei moșii d-rului D. C. Pădeanu, soțul d-nei Pădeanu, cu care a contractat arendarea sus menționată;

Având în vedere că, în contra acestei sentințe de validare, debitoarea poprită, d-na Eliza dr. Pădeanu a declarat apelul de față susținând atât oral cât și prin concluziunile scrise ce a depus, ca și înaintea tribunalului, că arenda ce s'a poprit este venit dotal care aparține soțului și fiind inalienabil ca și fondul, nu se poate urmări având o anumită destinațiune pentru susținerea sarcinelor căsătoriei, iar în caz când Curtea ar admite că asemenea venituri se pot urmări, cere ca să nu se declare poprite decât cel mult pe jumătate, iar restul să se lase libere pentru susținerea sarcinelor căsătoriei;

Având în vedere și obiecțiunile făcute de către colonelul D. Negel, creditorul popritor;

Considerând că, debitoarea poprită d-na Eliza dr. Pădeanu opunându-se la validarea poprirei pe motiv că sumele urmărite aparțin soțului său, ține un limbajiu inadmisibil, deoarece singurul în drept a face o asemenea opunere ar fi fost soțul dr. D. C. Pădeanu, pretinsul vătămat, și aceasta ar fi trebuit să o facă sub formă de contestațiune înainte de judecarea validărei poprirei potrivit art. 458 pr. civ.; or, d-rul Pădeanu care a figurat la prima instanță ca soț pentru autorizare și a fost față, n'a făcut o asemenea contestațiune și ceea ce a făcut dânsul nu poate face azi soția sa pe cale de apărare, căci ar fi ca aceasta să se substituie în mod neregulat în drepturile celui dintâiu;

Considerând, pe de altă parte, că d-na Eliza dr. Pădeanu nu se poate opune personal la validarea poprirei pe motiv că veniturile dotale având destinațiunea de a contribui la susținerea sarcinelor căsătoriei nu pot fi urmărite, căci asemenea venituri se pot urmări pentru datorii soției contractate anterior constituirei dotei, când ele exced trebuințele sarcinelor căsătoriei;

Considerând că d-na dr. Pădeanu n'a făcut o contes-

tație în acest sens, potrivit art. 458 pr. civ., cu care ocaziune să dovedească că nu mai are altă avere și că veniturile numitului imobil sau parte din ele i sunt strict necesare pentru sarcinile căsătoriei și nici azi pe cale de apărare nu face o asemenea dovadă, din contră, din declarațiunile sale dela prima instanță, făcute prin apărătorul său, rezultă că dânsa mai posedă și altă avere;

Considerând de asemenea că, d-na Eliza dr. Pădeanu nu este în drept a cere invalidarea poprirei, argumentând că între dânsa și terțiul poprit Ion Negretzu nu există niciun raport juridic în înțelesul art. 459 și 460 pr. civ. întrucât nu i se datorează nicio sumă de bani de către acesta, ci soțului său Dr. Pădeanu, cu care a făcut contractul de arendarea moșiei, căci nu se vede interesul ce ar avea numita doamnă de a se opune ca un creditor al său să fie plătit de un terțiu cu niște bani cari nu fac parte din patrimoniul ei; că singurul care ar fi fost îndrituit a invoca lipsa raportului juridic, ar fi fost terțiul poprit Ion Negretzu, dar acesta neuzând de calea apelului nimeni nu poate să ia apărarea drepturilor sale.

Pentru aceste motive, suntem de părere să se respingă apelul.

Semnați: M. Ciocărdia, Al. Dem. Opreșcu.

JURISPRUDENȚA STRAINA

CURTEA DE CASAȚIUNE DIN FRANȚA

— 1 Septembrie 1910 —

CURTE CU JURAȚI. — PUBLICITATEA AUDIENȚEI. — CONSTATARE. — HOTĂRIRE INCIDENTĂ. — DEBATERI. — CONCLUZIUNI. — EXAMEN MEDICO-LEGAL. — DREPTUL DE APĂRARE

1° Mențiunea din procesul-verbal, care constată că ușile auditorului au fost deschise și că audiența a fost publică, dovedește prin aceasta chiar publicitatea pronunțării hotărârii incidente dată în această audiență și publicitatea debaterilor cari au urmat pronunțării acestei hotărâri. Nici o dispoziție a legii nu cere ca o hotărâre incidentă, inserată în procesul-verbal, să coprinză afară de aceasta constatarea că această hotărâre s'a dat în audiență publică.

2° Curtea cu jurați care, pentru a respinge concluziunile apărării tinzând la un examen medical al acuzatului, bazat pe atitudinea și răspunsurile acestui acuzat la audiență, declară că această atitudine și răspunsuri nu dau nici o indicație de natură a face să se creadă că acuzatul nu s'ar bucura de întregimea facultăților mintale, nu face decât să răspundă concluziunilor cari solicită Curtea a se pronunța asupra utilității acestei măsuri, și nu poate fi considerată ca fiind o impietare asupra atribuțiunilor juriului sau ca o atingere a dreptului de apărare. (Din *Pand. fr.*, XI cahier, *Bull. de sommaires*, 1910),